

ผลการใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดี
เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
The Result of Using Activity Kits to Enhance Critical Thinking Skills
on the Birth of Plai-Ngam Episode from Khun Chang Khun Phaen Epic
for Grade 6 Students

กัณฑ์ศุภณัษ เกื้อกิม¹ กิ่งกาญจน์ รักไทรทอง² พัชรี นวลจันทร์³ กฤษณา บุญมา⁴
กิตติศักดิ์ ใจอ่อน⁵ อารี สาริปา⁶

Kansuppanat Kuakim¹, Kingkarn Raksaitong², Patcharee Nualjun³, Krissana Boonma⁴
Kittisak Jai-On⁵, Aree Saripa⁶

(วันรับบทความ 18 ธันวาคม 2566, วันแก้ไขบทความ 4 พฤษภาคม 2567, วันตอบรับบทความ 25 พฤษภาคม 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 2) ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงามของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประชากร คือ นักเรียนที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน ของโรงเรียน ก. ในอำเภอแห่งหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2/2566 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 4) แบบทดสอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และ 2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับคุณภาพ ยอดเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 76.30

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรม, การคิดอย่างมีวิจารณญาณ, วรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน

¹ ครูผู้ช่วย, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2, 6555711012@nstru.ac.th
Assistant Teacher, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2.

² ครูชำนาญการ, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1, 6555711009@nstru.ac.th
Professional Level Teacher, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1.

³ ครูชำนาญการ, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช, 6555711001@nstru.ac.th
Professional Level Teacher, The Secondary Educational Service Area Nakhon Si Thammarat Office.

⁴ ครู, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช, 6555711007@nstru.ac.th
Teacher, The Secondary Educational Service Area Nakhon Si Thammarat Office.

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, kittisak_jai@nstru.ac.th
Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.

⁶ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, aree_sar@nstru.ac.th
Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.

Abstract

The research aimed to 1) develop the critical thinking skills development activity kits about the Birth of Plai-Ngam Episode from Khun Chang Khun Phaen epic for the Grade 6 students and 2) study the critical thinking skills of Grade 6 students . The populations were 14 Grade 6 students from School A. in Nakhon Si Thammarat Province during the second semester of 2023 academic year. The research Instruments were 1) lesson plans 2) the critical thinking skills development activity kits about the Birth of Plai-Ngam Episode from Khun Chang Khun Phaen epic for Grade 6 students 3) the critical thinking skills assessment form and 4) critical thinking skills achievement test. Percentile (%), mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and efficiency index (E_1/E_2) were used for the data analyzation.

The findings were as follows: 1) the critical thinking skills development activity kits about the Birth of Plai-Ngam Episode from Khun Chang Khun Phaen epic for the Grade 6 students achieved an efficiency level meeting the 75/75 criterion. and 2) the students' critical thinking skills were rated at an excellent level with an average score of 76.30 %.

Keywords: Activity Kits, Critical Thinking Skills, Khun Chang Khun Phaen epic

บทนำ

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นหนึ่งในสมรรถนะเชิงกระบวนการ (Soft Skill) ของการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555 และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) เป็นสมรรถนะเฉพาะตัวของบุคคลที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการฝึกฝนผ่านกระบวนการพิจารณาปัญหาหรือประเด็นที่ปรากฏโดยใช้เหตุผลจากข้อเท็จจริง หลักฐานหรือข้อมูลต่าง ๆ ประกอบกันเพื่อตัดสินความน่าเชื่อถือของข้อเท็จจริงที่ปรากฏ (Ivory, 2021)

จากการจัดอันดับคุณภาพด้านการเรียนการสอนโดย World Economic Forum ใน พ.ศ. 2562 พบว่านักเรียนในประเทศไทยมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบ การพิจารณาอื่น (สิทธิพล วิบูลย์ธนากุล, 2563) เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการประเมินทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ของประชาชนชาวไทยที่ส่งผลให้รัฐบาลดำเนินการปรับปรุง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2561) ปรับปรุงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เป้าหมายด้านการสร้างกำลังคนมีสมรรถนะสูงเพื่อรองรับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมายและสามารถ สร้างงานอนาคต ด้วยการพัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาในระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะ ดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2566) รวมถึงปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และรายงาน การประเมินตนเองของสถานศึกษาปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยสมาคมผู้บริหาร สถานศึกษาอำเภอแห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา (2566) ที่สรุปผลการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหาว่ามีโรงเรียนจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่งมีผล การประเมินอยู่ในระดับต่ำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้กำหนดกรอบคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ว่าต้องเป็นผู้ที่สามารถอ่านออก เขียนได้และคิดเลขเป็น มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะ ในการแก้ปัญหา การสร้างสรรค์นวัตกรรม การทำงานแบบร่วมมือ การทำงานเป็นทีม มีภาวะความเป็นผู้นำ เข้าใจความแตกต่างของวัฒนธรรม การสื่อสาร สารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ มีทักษะ อาชีพและการพัฒนาวิชาชีพและยอมรับความเปลี่ยนแปลง (วิจารณ์ พานิช, 2558) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ ในรายวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาแกนจึงเป็นอีกหนึ่งรายวิชาสามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ มีความสร้างสรรค์และทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานทุกคน ต้องเรียนรู้ในสาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง การดูและการพูด สาระ หลักการใช้ภาษาไทย และวรรณคดีและวรรณกรรม

ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศ เรื่อง วรรณคดีสำหรับการจัดการเรียนการสอน ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ณ วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2551 โดยกำหนดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนฉบับหอสมุดแห่งชาติ ตอน กำเนิดพลายงาม ซึ่งเป็นสำนวนของพระสุนทรโวหาร (2506) ที่มีคุณค่าของศิลปะการประพันธ์ด้านวรรณศิลป์ เนื้อหา สังคมและวัฒนธรรมและการนำคุณค่าที่ได้รับจากเรื่องที่อ่านไปใช้ในการดำเนินชีวิต (ปรเมษฐ ศรีกำเนิด และคณิดา หนูอนันต์, 2566) นอกจากนี้การเรียนรู้วรรณคดีไทยยังเป็นการพัฒนา

สติปัญญาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน (นันทฤกษ์ภัค พรหมมา, 2563) โดยใช้ความรู้รอบตัวประกอบการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจสาระสำคัญของเรื่อง ให้เหตุผลหรือสรุปความที่ปรากฏตามตัวอักษรและการตีความหมาย (Sahiruddin et. al., 2022)

ชุดกิจกรรมเป็นอีกหนึ่งนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจ (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2550) นิยมใช้ในการใช้จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างแพร่หลาย (มณฑา วิริยางกูร และคณะ, 2565) ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกันภายใต้สาระการเรียนรู้เดียวกัน (ทัศนทยา บังวัน และคณะ, 2566) โดยการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการหาคุณภาพตามแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) มีการทดสอบเพื่อยืนยันผลประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ที่กำหนดตามพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะที่ 75/75

ที่มาและความสำคัญดังกล่าว เป็นผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการพัฒนาชุดกิจกรรมและศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ทบทวนวรรณกรรม

ชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมเป็นสื่อผสมประกอบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) มีการพัฒนาและหาคุณภาพทั้งด้านประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ซึ่งเป็นผลการทดสอบหลังเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมที่มีการตรวจสอบคุณภาพด้วยการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว แบบกลุ่มและภาคสนาม ตามเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นตามพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย จึงตั้งเกณฑ์ของค่าประสิทธิภาพไว้ที่ 75/75 ซึ่งเป็นค่าร้อยละ รวมถึงกำหนดความคลาดเคลื่อนของการพิจารณาผลการทดสอบประสิทธิภาพไว้ไม่ต่ำกว่าหรือไม่เกินร้อยละ 2.5 จากเกณฑ์ของค่าประสิทธิภาพ กล่าวคือ ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) จะต้องคลาดเคลื่อนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ข้อ ดีของชุดกิจกรรมคือมีความน่าสนใจช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาที่ซับซ้อนได้ด้วยตนเอง ทั้งยังลดบทบาทของครูจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2550)

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการคิดด้วยเหตุผลจากหลักฐานหรือข้อเท็จจริงเพื่อตัดสินใจจากการนิยามความหมาย วิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลแล้วใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจความน่าเชื่อถือของข้อมูลและเก็บเป็นชุดความรู้ส่วนบุคคล ดังนั้นผู้ที่มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นผู้ที่มีเหตุผล มีประสบการณ์ วิธีคิด สามารถตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะตัว

ที่เป็นเลิศ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556 และอรอนงค์ เมืองคง และจิตติยา บงกชเพชร (2565) โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกใช้องค์ประกอบของการพิจารณาประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ ชนาธิป พรกุล (2543) ดังตาราง

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของการพิจารณาประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

องค์ประกอบ	ประเด็นพิจารณา
1. ความเข้าใจสาระสำคัญของเนื้อหา	1.1 การอ่านและสรุปสาระสำคัญของบทความ 1.2 การให้เหตุผลที่กล่าวถึงการประกอบเหตุการณ์ในบทความ
2. การหาคำตอบอย่างมีวิจารณญาณ	การพิจารณาหลักการประพันธ์ 1) ด้านวรรณศิลป์ 2) ด้านเนื้อหา 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม และ 4) การสังเคราะห์ข้อคิดที่สอดแทรกในบทความ
3. การตัดสินใจที่น่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอ้างอิง	การอ้างอิงจากแหล่งข้อมูล
4. การลงข้อมูลเพื่อสรุปผลและตัดสินใจวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณคดี	การสรุปคุณค่าในด้าน 1) วรรณศิลป์ 2) เนื้อหา 3) สังคมและวัฒนธรรม และ 4) การสรุปคุณค่าที่ได้รับจากเรื่องที่อ่านไปใช้ในการดำเนินชีวิต

วรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม

วรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ฉบับหอสมุดแห่งชาติ เป็น วรรณคดีตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นสำนวนของพระสุนทรโวหาร (2506) เมื่อรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งสาระสำคัญของเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มาจากบทอาขยานบทหลักจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม มีสาระสำคัญ คือ ความรักและห่วงใยของนางวันทองผู้เป็นมารดาที่มีต่อพลายงาม ณ ขณะที่ส่งตัวพลายงามหลบหนีจากขุนช้าง รวมทั้งฝากฝังให้เดินทางไปหานางทองประศรีผู้เป็นย่าให้แคล้วคลาดปลอดภัยรวมถึงให้บวชเรียนเมื่อเติบโตใหญ่ฝึกฝนฝีมือด้านการต่อสู้ของลูกผู้ชายอันจะเป็นการสร้างความก้าวหน้าในชีวิต และนำพาชีวิตไปสู่ความก้าวหน้า ตามค่านิยมของสังคมสมัยนั้น เนื่องจากสังคมในสมัยตอนกลางของสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นบ้านเมืองยังคงประสบกับสภาวะสงครามที่ต้องมีการต่อสู้ด้วยกำลังคนเพื่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ (พิชพรพรณเสื่อคง, 2553) ในขณะที่อำลากัน นางวันทองได้ร่ำไห้เจียนขาดใจ ได้แฉ่งใจและเหลียวมองพลายงามเดินทางตามเส้นทางเกวียนไปยังเมืองกาญจนบุรีเพื่อไปหานางทองประศรีผู้เป็นย่าจนลับสายตา (นฤกร รุจิเรข, 2564)

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีแบบแผนการวิจัยแบบการศึกษารายกรณีที่วัดครั้งเดียวหลังเรียน (One Shot Case Study) (อนันต์ คุณแก้ว, 2560) ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัย

Treatment		Post-test
X		O
โดย X	หมายถึง ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดี เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	
O	หมายถึง การทดสอบหลังเรียน	

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักเรียนที่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2/2566 จำนวน 14 คน โรงเรียน ก. ในอำเภอแห่งหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. แบบทดสอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

กระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้
 - 1.1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด วิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่สอดคล้องกับแนวทางของการสอนการอ่านบทยานบทยหลักจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย ท 1.1 ป.6/1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกลองได้ถูกต้อง ท 1.1 ป.6/2 อธิบายความหมายของคำ ประโยคและข้อความที่เป็นโวหาร และ ท 1.1 ป.6/5 อธิบายการนำความรู้และความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต
 - 1.2 กำหนดสาระสำคัญของการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะและกระบวนการ (Practice) และด้านเจตคติ (Attribute)
 - 1.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยรวมถึงปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ
 - 1.4 เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาและวรรณคดีไทย 3 ท่าน ที่เป็น 1) อาจารย์หรือนักวิชาการด้านการสอนภาษาไทย 2) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการสอน

ภาษาไทยและ 3) ครูชำนาญการพิเศษด้านการสอนภาษาไทย เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามการประเมินสอบการถามกับระดับการประมาณค่า 5 ระดับ ตามระดับคุณภาพ ได้แก่ ควรปรับปรุง (1) เหมาะสมน้อย (2) เหมาะสมปานกลาง (3) เหมาะสม (4) และ เหมาะสมมาก (5) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

1.5 นำผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญมาหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ค่าคุณภาพ 4.77 (S.D. = 0.36) สามารถแปลความหมายได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก ตามเกณฑ์การแปลความหมาย คือ ดีมาก (4.51 – 5.00) ดี (3.51 – 4.50) ปานกลาง (2.51 – 3.50) ต่ำ (1.51 – 2.50) และไม่มีคุณภาพ (1.00 – 1.50) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

1.6 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาด้านความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน องค์ประกอบของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สาระสำคัญของเนื้อหาและคุณค่า ศิลปะการประพันธ์ของบทอาขยานบทหลักจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และกระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรม

2.2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 ออกแบบชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.4 นำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

2.5 ทดสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ตามเกณฑ์ 75/75 ดังนี้

1) การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดียวกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน ประกอบด้วยนักเรียนในกลุ่มเก่ง ปานกลางและอ่อน กลุ่มละ 1 คน ของโรงเรียน ข. ในอำเภอแห่งหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ค่าผลประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) 74.24 และผลประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) 75.56

2) การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่มกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน ประกอบด้วยนักเรียนในกลุ่มเก่ง ปานกลางและอ่อน กลุ่มละ 3 คน ของโรงเรียน ค. ในอำเภอแห่งหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ค่าผลประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) 74.75 และผลประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) 75.93

3. แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะเป็นแบบประเมินอัตนัยแยกองค์ประกอบ (Analytic Scoring Rubric) ของการพิจารณาประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ ชนาธิป พรกุล (2543) คะแนนเต็ม 44 คะแนน ใช้ประกอบการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิด

อย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้ (บุษวรรค์ แสนปลื้ม, 2559)

3.1 กำหนดสมรรถนะเชิงกระบวนการที่ต้องการวัด ได้แก่ ความเข้าใจสาระสำคัญของเนื้อหา การหาคำตอบอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจที่น่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลโดยพิจารณาจากแหล่งข้อมูลอ้างอิง และการลงข้อมูลเพื่อสรุปผลและตัดสินใจวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณคดี

3.2 กำหนดองค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะเชิงกระบวนการด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและกำหนดระดับของการวัดเป็นระดับคุณภาพ 4 ระดับ ได้แก่ ยอดเยี่ยม (4) ดี (3) พอใช้ (2) และควรปรับปรุง (1) พร้อมทั้งอธิบายความหมายของระดับคุณภาพตามแต่ละระดับ

3.3 เสนอร่างของเครื่องมือประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาและวรรณคดีไทย 3 ท่าน ที่เป็น 1) อาจารย์หรือนักวิชาการด้านการสอนภาษาไทย 2) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการสอนภาษาไทยและ 3) ครูชำนาญการพิเศษด้านการสอนภาษาไทยเป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือ พร้อมทั้งนำคำแนะนำมาปรับปรุงเครื่องมือประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 นำแบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (1970) อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยม ก. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87

4. แบบทดสอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก ใช้ทดสอบหลังเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้ (บุษวรรค์ แสนปลื้ม, 2559)

4.1 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ท 1.1 ป.6/1 ท 1.1 ป.6/2 และ ท 1.1 ป.6/5 และสาระการเรียนรู้

4.2 สร้างผังแบบทดสอบที่ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 50 ข้อ

4.3 นำเสนอผังแบบทดสอบและข้อคำถาม จำนวน 50 ข้อ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยรวมถึงปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

4.4 เสนอข้อคำถาม จำนวน 50 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ที่เป็น 1) ครูชำนาญการพิเศษด้านการสอนภาษาไทย 2) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาและ 3) ครูชำนาญการพิเศษที่จบการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาพิจารณาคุณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยข้อคำถามที่สามารถใช้ได้จะต้องมีค่า IOC 0.67 ขึ้นไป

4.5 นำข้อคำถามที่มีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ มาหาค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยม ก. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่เคยเรียนรู้ในเนื้อหาของการคิดอย่างมีวิจารณญาณและวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม มาแล้ว

4.6 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าค่าความยาก (p) ในช่วง 0.20 - 0.80 และอำนาจจำแนก (r) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.20 ขึ้นไป มาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยม ข. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่เคยเรียนรู้ในเนื้อหาของการคิดอย่างมีวิจารณญาณและวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม มาแล้ว

4.7 คัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อที่มีค่าค่าความยาก (p) ในช่วง 0.20 - 0.80 และอำนาจจำแนก (r) ตามเกณฑ์มาหาความเชื่อมั่น (KR-20)

4.8 ได้ค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.91

4.9 จัดพิมพ์แบบทดสอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบแผนการวิจัย ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเรียนรู้ในแต่ละชั่วโมง
3. ทดสอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนจบหน่วยการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม แบบภาคสนามด้วยค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2)
2. วิเคราะห์ข้อมูลทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละ (%) แล้วแปลความหมายร้อยละเป็นระดับคุณภาพ คือ ยอดเยี่ยม (75.01 - 100.00) ดี (50.01 - 75.00) พอใช้ (25.01 - 50.00) และควรปรับปรุง (0.00 - 25.00)

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการศึกษาวิจัย สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ดังตาราง

ตารางที่ 3 การทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม

การทดสอบประสิทธิภาพ	E_1 (กระบวนการ)	E_2 (ผลลัพธ์)	E_1/E_2
การทดสอบภาคสนาม	76.30	76.43	76.30/76.43

ผลการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามกับประชากร ได้ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) 76.30 และผลประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) 76.43 ตามเกณฑ์ 75/75

2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับคุณภาพ ยอดเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 76.30 ดังตาราง

ตารางที่ 4 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของประชากร จำนวน 14 คน

องค์ประกอบของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	%
1. ความเข้าใจสาระสำคัญของเนื้อหา	8	6.00	0.71	75.00
2. การหาคำตอบอย่างมีวิจารณญาณ	16	12.71	0.57	79.44
3. การตัดสินใจที่น่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอ้างอิง	4	2.86	1.27	71.50
4. การลงข้อมูลเพื่อสรุปผลและตัดสินใจวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณคดี	16	12.00	0.23	75.00
สรุป	44	33.57	4.76	76.30

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน มีความสามารถในการหาคำตอบอย่างมี
วิจารณญาณสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 79.44 ($\bar{x}$ = 12.71, S.D. = 0.57) และมีความสามารถในการตัดสินใจ
ที่น่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล จากแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 71.50 $\bar{x}$ = 2.86, S.D. = 1.27)

อภิปรายผล

1. ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน
ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น ดำเนินการตาม
แนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ตั้งเกณฑ์ของค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมไว้
ที่ 75/75 ตามธรรมชาติของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นพฤติกรรมการ
การเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย ได้ค่าประสิทธิภาพในการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามกับประชากร คือ
76.30/76.43 สูงกว่าเกณฑ์และเมื่อพิจารณาค่าร้อยละของความคลาดเคลื่อนแล้วพบว่า ต่ำกว่าร้อยละ 2.5
สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศน์ทยา บังวัน และคณะ (2566) ที่ศึกษาการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพ
การเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้
ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
มีประสิทธิภาพ 82.79/81.44 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 งานวิจัยของ มณฑา วิริยากร และคณะ
(2565) ที่ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน
อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลท่าโขลง 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า
ชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาไทยที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.00/81.11 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และงานวิจัยของ
อภัยพร สิลารักษ์ และอ้อมธจิต แปนศรี (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอ่าน
แบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมาก
และมีประสิทธิภาพ 77.50/79.56 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับคุณภาพ
ยอดเยี่ยม ตามเกณฑ์การแปลความหมายการประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้แบบประเมิน
อัตรานัยแยกองค์ประกอบ (Analytic Scoring Rubric) ตามแนวคิดของ บุชวรรัช แสนปลื้ม (2559) ที่ผู้วิจัย
ได้พัฒนาขึ้นตามองค์ประกอบของการประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ดัดแปลงมาจากประเด็น
การประเมินของ ชนาธิป พรกุล (2543) คือ 1) การทำความเข้าใจสาระสำคัญของเนื้อหาของบทอาชยานบท
หลักจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ด้วยการอ่านคร่าว ๆ และกำหนดข้อคำถาม 2) การหาคำตอบอย่างมีวิจารณญาณโดยละเอียดเพื่อศึกษา

ประเด็นสำคัญหรือเนื้อหาที่นักเรียนมีความสนใจที่แตกต่างกัน 3) การแลกเปลี่ยนประเด็นที่นักเรียนได้หาคำตอบกับกลุ่มย่อยเพื่อตัดสินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอ้างอิง และ 4) การลงข้อมูลเพื่อสรุปผลและตัดสินวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณคดี ทั้งนี้ผลการศึกษาวิจัยยังพบว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่ำสุด ซึ่งมีองค์ประกอบในการพิจารณาคือการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อเท็จจริงกับสิ่งที่ปรากฏกับการให้เหตุผลสนับสนุน ซึ่งมีแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจ คือ การเสริมสร้างทักษะในการสืบค้นหาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินสภาพปัญหาเพื่อลงมือแก้ปัญหาด้วยตัวเอง และการกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา (มานพ สอนศิริ และคณะ, 2566) หรือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการหาคำตอบอย่างมีวิจารณ์ญาณสูงสุด ตามการพิจารณาความสามารถในการสรุปใจความสำคัญของชุดข้อมูล การเชื่อมโยงสาระสำคัญของเนื้อหาไปสู่ข้อเท็จจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตรัตน์ สุจิตวนิช (2561) ที่ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยโดยใช้เทคนิค SQ4R: โรงเรียนสองภาษาเอกชน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีทักษะการอ่านจับใจความหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-5 ไม่แตกต่างกันแต่มีทักษะการเขียนสรุปความหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ นิภาพร พูใจ และน้ำทิพย์ ่องอาจาวณิชย์ (2563) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะผู้ที่มีความสนใจศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ครูควรคำนึงถึงการลดบทบาทในฐานะของผู้สอนในขั้นการปฏิบัติชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากการชี้แนะโดยครูเป็นผลให้นักเรียนขาดการคิด กลั่นกรองอย่างมีเหตุผล รวมถึงไม่สามารถใช้ชุดข้อมูลสนับสนุนมาประกอบการคิดได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่ำสุด ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องของการพัฒนาทักษะการคิดและตัดสินใจ ที่ครอบคลุมการเสริมสร้างทักษะในการสืบค้นหาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินสภาพปัญหาเพื่อลงมือแก้ปัญหาด้วยตัวเองและการกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา

องค์ความรู้ใหม่

ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีจุดเด่นคือเป็นชุดกิจกรรมที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับนักเรียน มีการทดสอบเพื่อยืนยันผลประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ย่อยตามลำดับขั้นตอนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก ชวนติดตาม ส่งเสริม

ให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) ช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นกระบวนการคิดเชิงนามธรรมที่มีความซับซ้อนและเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะเชิงกระบวนการในการตัดสินใจพิจารณาคุณค่าหรือข้อเท็จจริงจากชุดข้อมูลสนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมชนสมรรถนะ.
- กันตรัตน์ สุจิตวนิช. (2561). *การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยโดยใช้เทคนิค SQ4R: โรงเรียนสองภาษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต
- ชนาธิป พรกุล. (2543). *แคลส รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบการทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7–19.
- ทัศนทยา บังวัน และคณะ. (2566). การพัฒนาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมการศึกษา*, 9(4), 272–286.
- นฤกร รุจิเรข. (2564). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- นันทวัฒน์ พรหมมา. (2563). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- นิภาพร พูใจ และนำทิพย์ งามอาภาณชัย. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 4(2), 31–44.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2550). *นวัตกรรมการศึกษา*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- บุษวรรค์ แสนปลื้ม. (2559). *การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- ประเมษฐ์ ศรีกำเนิด และคณิดา หนูอนันต์. (2566) หน่วยที่ 2 ขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม. สืบค้นจาก <https://dltv.ac.th/teachplan/lists/6/1000/MjU2NiAvIDE=>
- ประพันธ์ศิริ สุสุราช. (2556). *การพัฒนาการคิด*. เทคนิคพรินต์.
- พระสุนทรโวหาร. (2506). *ขุนช้างขุนแผน ฉบับหอสมุดแห่งชาติ*. พระนคร: นิยมวิทยา.
- พัชรพรรณ เสือคง. (2553). *วิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 22 ถึง พ.ศ.2310*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มณฑา วิริยางกูร และคณะ. (2565). การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลท่าโขลง 1. *วารสารวิชาการธรรมทัศน์*, 22(3), 293–304.
- มานพ สอนศิริ และคณะ (2566). การพัฒนาตัวชี้วัดทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(6), 985–1004.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สมาคมผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอแห่งหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2566). *เอกสารรายงานโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2566*. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *หลักสูตรฐานสมรรถนะ*. สืบค้นจาก <https://cbethailand.com/หลักสูตร/หลักสูตรฐานสมรรถนะ/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท 프리ทวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 - 2570*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา)*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิทธิพล วิบูลย์ธนากุล. (2563). *ในวันที่เด็กไทยขาด Critical Thinking*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/866840>
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2560). *สถิติเพื่อการวิจัย*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภัยพร สิลารักษ์ และอ้อมธจิต แบนศรี. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น*, 8(2), 53-61.
- อรอนงค์ เมืองคง และธิตติยา บงกชเพชร. (2565). การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *Journal of Roe Kaensarn Academy*, 8(3), 32-48.
- Churat, J. et. al. (2022). The use of the SQ4R technique in enhancing grade 11 student critical reading. *Higher Education Studies*, 12(4), 113.
- Ivory, S. B. (2021). *Becoming a critical thinker*. Oxford: Oxford University Press.
- Sahiruddin, S., et. al. (2022). *Does reading correlate with students' critical thinking? A bridge to literacy practices*. B. K. Prahani, N. Fitriyati, Y. Mahatma, Sueb, F. Ubaidillah, & K. Wahyu (Eds.), *Proceedings of the International Conference on Madrasah Reform 2021 (ICMR 2021)*. Madrasah: Atlantis Press.